

Kriminaalipoliittinen osasto
Kriminaalipoliitiikka- ja rikosentorjuntayksikkö
Petri Lehtonen

Pöytäkirja

2.11.2016

OM 5/69/2015

Korruptionvastaisen yhteistyöverkoston kokous 3/2016

Aika Tiistai 13.9.2016 klo 13-15:00

Paikka Verohallinto, Kokouskeskus, Vääksyntie 4, kokoustila 1

Läsnäolijat

apulaisosastopäällikkö Aarne Kinnunen, oikeusministeriö (puheenjohtaja)
ylitarkastaja Petri Lehtonen, oikeusministeriö (sihteeri)
neuvotteleva virkamies Catharina Groop, oikeusministeriö
neuvotteleva virkamies Mika Appelsin, oikeusministeriö
neuvonantaja Tomi Särkioja, ulkoasiainministeriö
tarkastusasiantuntija Toni Tiala, valtiovarain controller -toiminto
neuvotteleva virkamies Päivi Kantanen, työ- ja elinkeinoministeriö
kulttuuriasiainneuvos Heidi Sulander, opetus- ja kulttuuriministeriö
rikostarkastaja Jukka Korkiatupa, Keskusrikospoliisi
sisäinen tarkastaja Hannu Kananen, Tulli
lakimies Saija Haapalehto, Suomen Kuntaliitto
johtaja Matti Joutsen, HEUNI
ylitarkastaja Jenni Juslén, Poliisihallitus
ekonomisti Erkki Laukkanen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK) ry.
tutkimuspäällikkö Antti Norkela, Kilpailu- ja Kuluttajavirasto
valvontapäällikkö Jarkko Orjala, Verohallinto
linjajohtaja Janne Sointula, Verohallinto

Asiantuntijajäsenet

esittelijäneuvos Riitta Länsisyrjä, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
erityisasiantuntija Juuso Oilinki, oikeusministeriö

Poissaolevat

poliisitarkastaja Antti Simanainen, sisäministeriö
hallitusneuvos Kirsi Äijälä, valtiovarainministeriö
hallitussihteeri Tapani Aaltela, sosiaali- ja terveysministeriö
valtionsyyttäjä Jukka Rappe, Valtakunnansyyttäjänvirasto
lakimies Antti Turunen, Keskuskauppakamari
johtaja Hannu Rautiainen, Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) ry.
IPR-lakimies Jukka Kivitie, Transparency International Suomi ry
ylitarkastaja Teppo Paajanen, Verohallinto

1. Kokouksen avaus ja asialista

Hyväksyttiin asialista. Puheenjohtaja kävi läpi jäsenvaihdokset: Petri Lehtonen työskentelee nykyisin oikeusministeriössä; työ- ja elinkeinoministeriötä edustajaa jatkossa Päivi Kantanen; Verohallintoa Teppo Paajanen; Suomen Kuntaliittoa Saija Haapalehto. Sisäministeriöstä Antti Simanainen on jäänyt eläkkeelle, mutta uuden edustajan nimeä ei ole vielä tiedossa.

Puheenjohtaja tiedusteli sopiko kaikille, jos verkoston sihteerinä toimisi jatkossa Petri Lehtonen oikeusministeriöstä Catharina Groopin sijaan. Kaikille sopi tämä järjestely.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja, joka oli lähetetty edustajille etukäteen sähköpostilla.

3. Strategiaproessin eteneminen

OM:n edustaja (Groop) kertoi prosessin etenemisestä (esitys liitteenä 2). Oikeusministerin kanssa on keskusteltu strategiasta ja saatu näkemys prosessin etenemisestä. Strategialuonnos lähtee lausuntokierrokselle ensiviikon alussa. Lausuntojen määräaika tulee olemaan 14.10.2016. Lausuntokierroksen jälkeen laaditaan lausuntotiivistelmä ja verkoston työjaosto ottaa lausuntoihin vielä kantaa eli katsoo, tuleeko strategialuonnosta muokata lausuntojen perusteella. Verkoston kokouksessa 16.11.2016 käsitellään strategiaa ja etenemissuunnitelmaa, joka on tuolloin selvä. Tämän jälkeen asia esitellään ministerille, joka päättää siitä, miten asiaa edistetään.

Poliisihallituksen edustaja katsoi, että verkosto on työstänyt substanssia pitkään ja ehdotti aikataulun nopeuttamista siten, että työjaoston käsittelyn jälkeen haettaisiin jo ministerin mielihope. Verkoston jäseniä on kuultu jo useita kertoja, eikä lisäkuuleminen tuo todennäköisesti uutta tietoa. Puheenjohtaja huomautti, että muutamasta kohdasta voi tulla tyrmäviä ja ristiriitaisia mielipiteitä, joten ajatus oli, että verkosto voisi vielä ottaa kantaa asiaan. Päätettiin, että verkoston kokoukseen ei tarvitse enää tuoda strategiaa, vaan työvaliokunnan kokouksen jälkeen se voidaan suoraan esitellä ministerille.

4. Kansainväliset asiat

– OECD:n maatarkastus ja tuleva maavierailu

OM:n edustaja (Oilinki) kertoi maatarkastuksen tilanteesta. OECD:lle on lähetetty kirjalliset vastaukset. Nyt valmistellaan maatarkastusta. Luxemburgin ja Hollannin maatarkastaja tulevat Suomeen. OM:n edustaja (Oilinki) toivoi, että tämän viikon aikana kukin organisaatio lähettäisi tiedot maatarkastukseen osallistuvista asiantuntijoista. Tämän viikon lopulla tarkempi aikataulu tulee tiedoksi. Suomen kirjalliseen vastaukseen OECD:n maatarkastajien kysymykset tulevat todennäköisesti liittymään. Juuso Oilinki ja Petri Lehtonen koordinoivat maatarkastusta. Nyt on käännetty lainsäädäntöä myös laajasti englanniksi ja edelleen paljon materiaalia on käännettävänä. Maavierailun jälkeen maaliskuussa 2017 julkaistaan OECD raportti. Keskeisten viranomaisten

olisi hyvä olla myös mukana Pariisissa, mutta tähän asiaan palataan myöhemmin. Oikeusministeriössä selvitetään, ketkä ovat tällä kierroksella oleelliset viranomaiset.

Poliisihallituksen edustaja tiedusteli, onko tarkoitus, että maatarkestajille itse esitellään aihealuetta vai vastataanko vain kysymyksiin. OM:n edustaja (Oilinki) kertoi, että tiistaina aamulla tulee keskeisten viranomaisten valmistella esitys, mutta muutoin ei todennäköisesti tarvita esityksiä, vaan vastataan vain kysymyksiin. Keskusteltiin myös siitä, että Suomella tulee olemaan velvollisuus osallistua jonkun muun maan tarkastukseen, mutta se tulee ajankohtaiseksi myöhemmin.

– GRECO:n tuleva maa-arviointi

OM:n edustaja (Groop) kertoi Grecon tulevasta maa-arvioinnista (esitys liitteenä 3). Maa-arviointi keskittyy integriteetin edistämiseen johtavien virkamiesten ja lainvalvontaviranomaisten keskuudessa. Todennäköisesti lainvalvontaviranomaisia ovat poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos ja suojelupoliisi. Aikaisemmin on keskusteltu, otetaanko mukaan valtionpäämiehet ja hallitusten jäseniä. On esitetty myös ajatuksia, että valtionpäämiehiä ei tulisi ottaa mukaan keskusteluun.

– UNCAC maa-arviointi

Marokon maa-arvioinnista kertoivat HEUNI:n edustaja ja OM:n edustaja (Groop). Toinen arviointikierros alkoi kesällä. Suomi arvio yhdessä Senegalin kanssa Marokkoa, desk review -vaihe ajoittuu luultavasti syksyille 2016. Aineisto tulee arabiaksi ja ranskaksi ja tausta-asiakirjoja voidaan sihteeristössä kääntää vain osittain. Taustatietoa saadaan myös FATF:in tekemän Marokkoa koskevan arviointiraportin kautta. Suomi on arvioitavana 2018–2019. Preventiotyöryhmän kokouksissa on ollut erittäin hyviä esityksiä ja paneelikeskustelut ovat olleet hyviä. Materiaalia on saatavilla osoitteesta: <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/WG-Prevention/working-group-on-prevention.html>. Useilta mailta on saatu tietoja siitä, mitä on tehty korruption kitkemiseksi urheilusta. Suomi on arvioinut aikaisemmin Sveitsin ja Beninin.

5. Korruption vastainen päivä 9.12

OM:n edustaja (Lehtonen) piti esityksen korruption vastaisesta päivästä (esitys liitteenä 4). Korruption vastainen päivä järjestetään 9.12.2016. OM:n edustaja (Lehtonen) kertoi millaisia keskusteluja asiasta on käyty OM:n sisällä ja teki ehdotuksen teemaksi – korruptio näkyviin. OM:n edustaja (Oilinki) kertoi aiemmista tapahtumista ja päivistä ja siitä, että nyt olisi tarkoitus saada sidosryhmiä paremmin mukaan. OM:n edustaja (Lehtonen) puhui tarkemmista suunnitelmista ja aikataulusta. Tapahtuman pituudesta olisi hyvä keskustella ja päättää, mutta aikataulusta oli jo aikaisemmin lyöty lukkoon se, että ministeri tulee avaamaan tilaisuuden klo 10:00 (ainoa hänelle sopiva aika). OM:n viestintä oli ehdottanut, että tulisi harkita tunnetun henkilö saamista mukaan. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian edustaja katsoi, että päivän pituus riippuu kohderyhmästä. Keskusteltiin myös paikasta. Todettiin että, jos halutaan tavoittaa tavallisia kansalaisia, olisi hyvä, jos olisi keskeisessä paikassa. Puheenjohtaja totesi, että olisi hyvä päättää kohderyhmästä ensin.

Poliisihallituksen edustaja totesi, että edellisinä vuosina on testattu eri konsepteja ja ensimmäisenä vuotena yritettiin saada tavallisia kansalaisia osallistumaan. OM:n edustaja (Groop) kertoi työjaoston kokouksesta ja siitä, että strategian tavoitteiden/vision ympärille voisi rakentaa tapahtuman/kampanjan sanomaa. Kilpailu- ja Kuluttajaviraston edustaja katsoi, että olisi hyvä järjestää puolen päivän tapahtuma, jossa asiantuntijoita mukana ja esimerkiksi paneelikeskustelua. Aiheen tulisi olla relevantti kaikille. Poliisihallituksen edustaja katsoi, että parin tunnin tapahtuma olisi hyvä. Hän piti esitetystä teemaehdotuksesta (korruptio näkyviin). OM:n edus-

taja (Lehtonen) veti yhteen keskustelua toteamalla, että ilmeisesti järjestetään lähinnä viranomaisille suunnattu tapahtuma, johon pyritään saamaan paikalla mahdollisimman runsaasti mediaa. Median avulla saadaan viesti myös tavalliselle kansalaiselle. OM:n edustaja (Appelsin) ehdotti, että olisi hyvä saada puhuja myös yrityspuolelta. Joku yritysjohtaja voisi olla hyvä vaihtoehto esimerkiksi kansainvälisen kaupan puolelta. Puheenjohtaja totesi, että tilaisuuden kohderyhmänä tulevat olemaan viranomaiset, mutta ovet ovat auki kaikille. Tilaisuudesta tehdään tiivis esimerkiksi klo 10–13. Poliisihallituksen edustaja katsoi, että olisi hyvä satsata tarjoiluun, jos halutaan, että osallistujat jäävät. TEM:n edustaja piti paneelikeskustelua hyvänä ajatuksena. OM:n edustaja (Lehtonen) totesi, että olisi hyvä, jos kaikki verkoston jäsenten taustaorganisaatiot osallistuvat rahoitukseen ja suunnitteluun sekä ehdottomasti viestintään. Tilaisuudesta saadaan vielä parempi, jos voidaan tehdä yhdessä. Jos kaikki osallistuvat viestintään, silloin tavoitetaan suurempi yleisö.

OM:n edustaja (Lehtonen) pyysi myös kutakin verkoston jäsentä ilmoittamaan organisaation viestinnästä yhteyshenkilön, joka osallistuu viestintäkeskusteluun. Oikeusministeriön viestintä ottaa vetovastuun ja välittää materiaalin, mutta olisi hyvä, jos kukin taho voisi työstää lisämateriaalia ja syöttää sosiaaliseen mediaan jne. TEM:n edustaja katsoi, että tämä vaatii sitoutumista ja pitää pohtia miten liittyy omaan toimintaan. Viestintä ei saa olla paperinmakuisia. OM:n edustaja (Oilinki) totesi, että jokaisella on oma lähestymiskulmansa asiaan ja se on hyvä tuoda esille viestinnässä. Viestinnän ihmiset voivat miettiä itse sanomaa. Sovittiin, että kaikki lähettävät oikeusministeriöön Lehtoselle oman tahon viestintäyhteyshenkilöiden yhteystiedot 16.9. mennessä.

Puheenjohtaja esitti, että käsiteltäviä aiheita voisivat olla myös ajankohtaiset aiheet, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos (sote) ja maakuntauudistukset. Kilpailu- ja Kuluttajaviraston edustaja ja Poliisihallituksen edustaja kannattivat aiheita, mutta toivat esille tarpeen löytää asiantuntijoita. OM:n edustaja (Oilinki) ehdotti harkittavaksi aiheeksi myös julkisen rahan käyttöä esimerkkinä länsimetroa. Tämä varmasti kiinnostaisi kohderyhmää.

Keskusteltiin tilaisuuden pitopaikasta: ehdotettiin mm. Pasilan virastotaloa ja Sanomataloa. OM:n edustaja (Lehtonen) pyysi, että hänelle voi lähettää ehdotuksia, tietoa ja kommentteja. TEM:n edustaja totesi, että julkiset hankinnat koskettavat kaikkia ja se voisi olla hyvä aihe. Todettiin, että olisi hyvä keskustella virkamiesten kanssa hyvissä ajoin heidän puheenvuoroistaan.

6. Harmaan talouden torjunta Verohallinnon yritysverotusyksikössä

Jarkko Orjala ja Janne Sointula Verohallinnosta pitivät esitykset. Ensin Orjala piti esityksen koskien Verohallinnon harmaan talouden torjuntaa kokonaisuutena (esitys liitteenä 5).

Verohallinnon edustajan (Orjala) esityksen pohjalta SAK:n edustaja totesi, että tietojenvaihtosopimukset tulevat ensivuonna voimaan ja tiedusteli, miten se näkyy Verohallinnon toiminnassa. Verohallinnon edustaja (Orjala) kertoi, että Verohallinnolla on Veropakohanke menossa. Se sisältää myös kv-tietojenvaihdon uudet tiedot, joita Verohallinto tulee ensivuodesta lähtien saamaan. Muutaman vuoden kuluttua saadaan huomattavasti nykyistä enemmän tietoja ulkomailta ja on saatu myös tuloksia siitä, miten paljon hyötyä verotuksessa tiedoista on.

Janne Sointula Uudenmaan verotarkastusyksiköstä piti esityksen liittyen Verohallinnossa aloitettua kaupunkien valvontaprojektiin. Projektin yhtenä tarkoituksena on harmaan talouden torjunnan tehostaminen julkisten toimijoiden kanssa. Projektissa on ensimmäiset kolme kaupun-

kitapaamista tehty ja niissä on ollut mukana myös edustus Kilpailu- ja kuluttajavirastosta. Tapaamisissa on käyty läpi taustaa projektille, aikaisempaa Verohallinnon yhteistyötä kaupunkien kanssa sekä tavoitteet yhteistyölle. Kaupunkien puolelta on selvitetty heidän hankintaprosesseja, hankintoihin liittyvien henkilöiden sidonnaisuuksia ja kaksoisrooleja sekä koko prosessiin liittyvää ohjeistusta ja ohjeiden valvontaa. Yleishavaintona voidaan todeta, että asiat olivat epäselviä, ohjeistuksessa on puutteita ja kaupunkien toiminnassa voidaan havaita riskejä. Tapaamisten yhteydessä kaupungeille on jätetty aineistopyynnöt. Pyydettyjä aineistoja ei ole vielä saatu analysoitavaksi.

SAK:n edustaja tiedusteli, onko projektista olemassa julkista muistiota. Verohallinnon edustaja (Sointula) totesi, että tällä hetkellä ei asian osalta ole laadittu julkaistuja muistioita, koska asia on kesken. Kilpailu- ja Kuluttajaviraston edustaja kertoi, että hän oli mukana kaupunkikierroksella Kilpailu- ja Kuluttajaviraston edustajana ja että hänellä on tarkoitus olla mukana myös jatkossa. Kilpailu- ja Kuluttajaviraston edustaja kertoi, että Sointulan esityksessä esitetty yleiskuva pitää paikkansa, mutta kaupunkien välillä oli isoja eroja. Tullin edustaja totesi, että on huolta herättävää, ettei joissakin kunnissa ole lainkaan sisäistä tarkastusta. Poliisihallituksen edustaja tiedusteli, näkeekö kuntaliitto mahdollisuuksia levittää tietoa laajemmin? Kuntaliiton edustaja ei ole ollut tietoinen projektista ja totesi, että tietoja voisi hyödyntää ensi keväänä pidettävässä koulutuskierroksessa.

7. Muut asiat, mm.

- ilmoittajien suojelua koskeva lausuntokierros (tilannekatsaus)
OM:n edustaja (Groop) kertoi, että mietintö on lähetetty lausunnoille juhannuksen jälkeen. Lausuntoja tuli runsaasti – yli 40. Useissa lausunnoissa on ilmaistu kritiikkiä nykytilaa kohtaan ja annettu tukea ehdotuksille. Nyt laaditaan lausuntoyhteenvetoa. Sen jälkeen ministeri päättää etenemisestä.
- vaikutusvallan väärinkäyttö (tilannekatsaus)
OM:n edustaja (Groop) totesi, että verkoston jäsenistä vaikutusvallan väärinkäytön kriminalisoinnista on monet todennäköisesti ollut lausumassa. KPO on myös lausunut asiasta Lavolle.
- FIVA:lta tullut lausuntopyyntö (tiedoksi)
OM:n edustaja (Groop) kertoi, että Finanssivalvonnalta on tullut lausuntopyyntö koskien ilmoituskanavia ja ilmoittajien suojelua ja siihen KPO on myös lausunut. Substanssikommentteja on myös annettu lausunnossa.

8. Seuraava kokous ja kokouksen päättäminen.

Seuraava kokous pidetään 16.11.2016 oikeusministeriössä kello 13–15 Julkisuussalissa. Puheenjohtaja totesi strategian muodostavan myös verkoston työohjelman. Hän toivotti kaikki tervetulleeksi oikeusministeriöön marraskuussa ja päätti kokouksen.

JAKELU

Korruptionvastainen yhteistyöverkosto

LIITTEET

- 1) Yhteistyöverkoston edellisen kokouksen pöytäkirja
- 2) Catharina Groop, esitys strategiaprosessin etenemisestä
- 3) Catharina Groop, esitys Grecon tulevasta maa-arvioinnista
- 4) Petri Lehtonen, esitys Korruption vastaisen päivän järjestämisestä
- 5) Jarkko Orjala, esitys Harmaan talouden torjunta Verohallinnossa

Liite 1:

<http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/valmisteilla/kehittamishankkeita/5B7hbbXcF.html>

Liite 2 ja 3

Verkoston kokous
130916.pdf

Liite 4

Korruption vastainen
päivä.pptx

Liite 5

13.9.2016
Korruptionvastaisen y